

Kader: İmkânsıza Zar Atılır mı?

“*Canıcığırım Çakır’a...*”

Rejisör Zeki Ökten’e ithafen çekilen **Kader** (2006), sosyal değişimlerin insan ilişkileri üzerinde yarattığı dekadansı, Bekir’in Uğur’a, Uğur’un Zagor’a karşı büyüttüğü ölümcül tutkuyla harmanlıyor. Karşılıksız aşk uğruna oradan oraya sürüklenen karakterler umarsız bir girdabın içine düşüyorlar. Bekir’in dünyası Uğur’un etrafında dönüyor, Uğur’la birlikte Bekir, bambaşka birine dönüşerek ipe sapa gelmez bıçkın hallere bürünüyor, tekinsiz arzunun kıyılarında ruhunu şeytana kaptırıyor.

Filmin ilk sekansında babasına ait mağazada uyuklayan Bekir, gözlerini açtığı gibi karşısında beliren Uğur’u görüyor. Bekir, farklı tasarımlara sahip halıları Uğur’un önüne sererken Uğur, dişil enerjisiyle bluzunu ucundan sıyrarak Bekir’i kendi cazibesine çekmeye yelteniyor. Beline nakşettiği “Z” harfiyle Uğur’un bedeni fetişist arzu nesnesine dönüşüyor. Uğur, dövmele bedeniyle şuh bir kadın portresi çizse de o aynı zamanda tutkulu aşkına sembolik bir mana bahşediyor. Daha sonra tekrar uğrayacağını söyleyerek mağazadan ayrılıyor. Uğur’un bir fotoğraf demetini mağazada unuttuğunu fark eden Bekir’in haset duygusu içinde kıvranıp duran ruhu, fotoğraflar arasında Uğur’u Zagor’la aynı karede görünce esrarlı bir tutkuyla sarmalanıyor adeta. Her akşam balkona çıkan Uğur’u dikizliyor.

İstanbul’un bir kenar mahalle kahvesinde havada raks eden iskartalar, okey taşları, iskambil kâğıtları, ince belli bardaklarda şakırdayan kaşık sesleri arasında oyun oynayan genç adamlardan biri, kahvede çırak olarak çalışan Uğur’un kardeşi Kudret’e sataşıyor, pandik atıyor. Kudret, ergen agresyonuyla aşırı tepkiler veriyor bu sataşmalara. Diğer bir sekansta ise Uğur’un yatalak babasına ve onlara kol kanat geren Cevat’ın annesiyle cinsel münasebet yaşadığı anların sesiyle uyanıyor. Uğur bu anlardaki çaresizliğiyle kadınları fantezi nesnesine dönüştüren erkekliğin ipliğini pazara çıkarıyor.

Bekir bir gün mağazadayken Uğur ve Zagor’un birlikte olduğu fotoğrafı makasla ikiye bölüyor. Zagor’a ait kısmı yırtıp çöpe atıyor. Kendini adadığı bu seveda her geçen gün Bekir’in yüreğinde kor bir alev gibi büyüyünce elden ayaktan düşüyor, Uğur’un gölgesi oluyor. Bir sekansta caddeden karşıya geçerken koşuşturan Uğur’u gören Bekir onu takip ediyor. Kaçak göçek buluşan âşıkların mekânı olan köprü altında, Zagor’la kucaklaşan Uğur’u gördüğü an yer yarılrsa da yerin dibine girse daha iyidir. Tüm bu sahnelerde Bekir’in Uğur’a duyduğu arzu özü itibarıyla “ben kimim” sorusuyla ilişkilidir. Uğur’u seviyor

olmasından öte, Uğur'un benliğine içkin bir şeyi arzuladığı için kendini hor görmekten, aşağılamaktan haz duyuyor, bu açıdan kederli bir ıstırabın yarattığı imgesel alana hapsolüyor.

Bekir, annesiyle kahvaltı ettikleri sırada eline tutuşturulan genç bir kadının fotoğrafına şaşkınlıkla bakarken annesinin "Babanın yakın arkadaşının kızı./ Bir düşünsün dedi." demesi üzerine sessizliğe gömülen Bekir'in elinde bu kez Uğur'un fotoğrafını görürüz. O sırada kapının eşiğinde görünen Uğur, hal hatır soruyor. Bekir'e ona fark ettirmeden saklanıyor, bir anda arkasında beliriyor. Yine Bekir'i üzgün halde gören Uğur'un "Ne oldu?" sualine karşılık "Uğur, ben seni çok seviyorum." diyen Bekir gözyaşlarını tutamıyor. Sahnenin devamında Kudret kahvede iki fincan kahve götürürken ona sataşan adamın üstüne boca ediyor kahveleri. Sinkaflı sözler savurarak koşar adım uzaklaşıyor oradan. Onu koşarken gören Cevat soluğu kahvede alıyor. Kamil'le hesaplaşmak yerine Zagor'u karşısında buluyor, Zagor'a doğrulttuğu silah patlıyor ve Cevat vuruluyor.

Cevat'ın ölümüyle Uğur ve ailesini koruyup kollama görevini üstlenen Bekir, elinde poşetlerle Uğur'un ailesinin kaldığı eve gidiyor. Bekir, kapıyı açan Uğur'un annesine "Cevat'ın arkadaşları bir şeyler gönderdi, onları getirdim." diyor. Annesi Cevat'ın arkadaşı diyenlerin pek tekin olmadıklarından dem vuruyor, ardından annesinin, "Cevat'ın yakın arkadaşı geçenlerde beni yanına çağırdı sikti, ben de sikildiğimle kaldım." sözleri karşısında Bekir afallıyor.

Sis perdesi ardına gizlenmiş İstanbul'un karanlık yüzünü kadrajlayan kamera, kader kurbanlarının hayattan umduğunu bulamayışlarını kazıyor görsel hafızamıza. Baş göz edilen Bekir, karısının ve Zagor'un varlığının gölgesinde neden tüketiyor ömrünü? Kader mi yahut ebedî bir arzu mu soruları zihnimizde şimşek gibi çakarken Bekir, Uğur'u düşleyerek ebedî bir arzuyu, gerçeğin acımasızlığını da dibine kadar yaşayarak kaderin cilvesine tutuluyor.

Zagor'un iki polisi öldürmesi üzerine tutuklandığı haberini duyan Bekir, meydanın ona kaldığını düşünürken Uğur da Zagor'a duyduğu arzunun çevrimine takılıp kalmıştır. Zagor nereye, o oraya... Bekir mağazada otururken uzun uzun dalışlardadır yine. Ansızın sırlı sıklam vaziyette mağazaya gelen Uğur, asıl niyetini belli etmeden annesine yaptıkları için geldiğini söylüyor lakin esasında Zagor'a avukat tutmak için Bekir'den borç para istiyor. Bekir, bu isteğine mukabil "Peki, geri nasıl ödeyeceksin?" diyor Uğur da "Nasıl olursa./ Çalışırım, her şey yaparım./ Olmadı orospuluk yaparım./ İstersen metresin olurum." diye karşılık veriyor. Bekir'in "Onu bu kadar çok mu seviyorsun?" sözleri karşısında Uğur başını öne eğiyor. Zagor'a kendini feda etmenin bedeli olarak Paris Gazinosuna düşürüyor yolunu. Başkasının varlığıyla büyülenmenin varacağı menzil çıkmaz sokaklardır. Karakterler neyden mahrumsa onunla kurdukları ilişki biçimi de saplantılı oluyor nihai kertede.

Yağmurlu bir havada ışıklı yolları kateden otobüs İzmir'e varıyor. Gazinoda gördüğümüz Bekir'in eski halinden eser yoktur. Yukarı taranmış jöleli saçları ve fiyakalı üst başla sevda yolunda tastamam müptezel olmuştur. Uğur sahne aldıktan sonra otele geçiyorlar. Otelin salonunda televizyon izleyenleri gören Bekir, ekranda dönen kavga sahnesini izleyerek Uğur'la olan ilişkisine ayna tutuyor. Daha sonra Uğur'un odasına çıkıyor, karşılıklı cigara tütürüyorlar. Uğur, Zagor'a aldığı birkaç parça iç çamaşırı ve gömleğin aynısından Bekir'e de tedarik ediyor. Zagor'un lafının geçmediği bir muhabbet, eksiktir Uğur'un nezdinde. Bekir içinse oldukça fazla ve can sıkıcı.

Filmin birçok sahnesinde Bekir uzaklara dalıp gidiyor. Bu sahnelerden birinde Bekir'in sahile bakan bankta otururkenki halipürmelali yürek burkuyor. Sonrasında Bekir, arabada bekleyen Uğur'un

“İstanbul’a ne zaman gidiyorsun?” sorusu karşısında öfkeden deliye dönüyor. Bilahare gazinonun önünde bir maganda Bekir’in ayağına iki el ateş ediyor. Apar topar hastaneye kaldırılan Bekir, bir süreliğine İstanbul’a dönüyor. Mazbut bir eş ve ilgili bir baba gibi taksi şoförlüğüne devam ediyor. Babasının ısrarıyla karısının gönlünü almak adına eve geldiğinde kapıyı çalmaktan vazgeçiyor. Gerisin geri İzmir’e dönüyor. İzmir’de bir gazinoda sahne alan Uğur’un karşısına geçiyor. (Uğur: “Bekir ne istiyorsun?/ Gerçekten ne?/ Bu iş nereye gidecek böyle?” Bekir: “Nereye giderse.” Uğur: “Ne demek nereye giderse?” Bekir: “Olmuyor işte öyle sensiz. Gel İstanbul’a dönelim.”) İkili arasında geçen bu diyaloglarda görüldüğü gibi karakterler esasen hep kendi silahıyla vuruluyor. Bumerang misali hedefe doğru ilerledikleri anda kendi arzularının kuytularına geri dönüyorlar. Bu bağlamda Demirkubuz, kimi zaman kasvetli bir atmosferle gerilimin içine sürüklüyor karakterleri.

Bekir, sabahleyin bankta simit yerken gazinodan bir arkadaşını görüyor. Ona yetişmek için fırlıyor oturduğu yerden. Arkadaşının sırtına vurduğu gibi gözlüğünü kapıyor: “Badi ne yapıyon lan?” Badi: “Sen neler yapıyorsun?” Bekir: “Küstüm Badicim. Küstüm o alçak mekâna, alçak patronuna, ibine İsmail’e, orospuya zaten küskünüm./ Orospu deyince aklıma geldi. Uğur orospusu ne yapıyordur?” Badi: “Ooo Uğur Sinop’a gitti.” Bekir: “Badi, kafalama beni./ Sikerim ense tıraşını.” Badi: “Şerefsizim ya on on beş gün oldu.” Bekir: “Badi, ciddi misin?” Badi: “Bana inanmıyorsan git İsmail’e sor.” Bekir çabucak İsmail’in yanına gidiyor. İsmail, Zagor’un peşinden Sinop’a gittiğini söylüyor ve ekliyor: “Giderken sana bir miktar para bıraktı./ Artık kimseyi üzmesin, evine ailesinin yanına dönsün.”

Bekir’in bu seferki rotası Sinop’tur. Kar beyaza bürünmüş yolları, dağları, ovaları aşır sevda uğruna. Sinop’a ayak bastığı gibi deli dalgaların duvarları yaladığı kıyıyı mesken tutuyor Bekir. Sonraki sekansta Uğur’un kaldığı otelin resepsiyonundaki görevliye “Uğur Hanım’ı görmek istiyorum.” diyor. Görevli, öyle birinin olmadığını belirtse de Bekir, “Kendisi yakınım olur, ölüm kalım meselesi.” deyince görevli yukarı çıkıyor, orada olmadığını dile getiriyor. Uğur bu sözlere kanmıyor. Koşar adım yukarı çıkıyor. Odaların bulunduğu koridorda “Uğur hadi çık./ Ben tükendim./ Ne olursun çık./ Ölmek üzereyim.” diye yalvarıp yakarıyor. Otel çalışanları eli sopalı halde Bekir’e doğru yürüyünce Uğur odadan çıkarak veryansın ediyor. “Kendini de beni de ne hale soktuğunu görmüyor musun?/ Hiç gurur yok mu ulan sende?/ Hiç utanmaz mısın?/ Erkek değil misin sen?” Bekir, Uğur diye sesleniyor. “Uğur’unu sikeyim. Kaç zaman oldu ulan! Bu kaçınıcı, kaç defa konuşmadık mı?/ Daha söyleyecek ne kaldı şerefsiz!” Bekir’in “Uğur, sensiz olmuyor.” repliğinin akabinde Uğur, Bekir’in suratına tükürüyor. Hararetli kavganın ardından Uğur, gözyaşları içinde eşyalarını topluyor. Sonraki sahnede Bekir, otelin koridorunda canına kıyıyor, kan revan içinde kalan Bekir, vazgeçemediği bu sevdadan ancak ölümle azat olabileceğini düşünüyor.

Uçarı bir grup arkadaşla cigarayı elden ele dolaştırıp dumanı ciğerlerine dolduran Bekir, kafayı buluyor. Arkadaşlarından biri Bekir’in Uğur’a olan aşkıdan bahsediyor: “Bekir Abi’mın esas manitası./ Ama süper kızdır Uğur Abla./ Siz bakmayın evli barklı olduğuma abimin./ Esas hikâyesi Uğur Abla’dır. Kerem’le Aslı’nınkinden bile daha büyüktür Allah’ıma. Eşsizdir, benzeri yoktur./ Bekir Abi’m kurşunlar yemiştir bu yolda./ Kaç defa ölümlerden dönmüştür./ Bilekleri kesilmiş, aylarca hastanelerde, yıllarca akıl hastanelerinde kalmıştır./ Uğur Abla’mın peşinden gezmediği şehir, görmediği yol görmediği diyar kalmamıştır bu memlekette./ Öyle değil mi Bekir Abi?” Bekir karşılık veriyor: “Yalan tabii, haybeden osurma./ Kim uyduruyor bunları?” Bekir sözlerine devam eder. “O zamanlar dükkâna takılıyorum./ Bu Şükran Market’in yeri bizim./ Halı koltuk falan satıyoruz./ Ulan bir gün uyuyakalmışım dükkânda./ Gözümü açtım, bu orospu karşımda./ Lokum gibi öyle duruyor./ Ayağında çorap yok./ Şöyle basma bir etek, dize kadar. Üzerinde ince bir bluz./ Saçlar filan on numara anlayacağın./ Bunun munun fiyatını sordu./ Dalga geçti, makara yaptı benle./ Evli misin, çıktığın var mı dümeni falan çekti./ Gene ses etmedim./ Efendi çocuğuz biz o zamanlar./ Ama efendilik de bir yere kadar./ Güzellikle bu dedim, hadi kızım, al voltanı./ Yok öyle möyle, çektim bunu yazıhaneye, dayadım malı, nasıl bağırtıyorum biliyor musun?/ Ver arkadan ver, yer misin yemez misin O bağırdıkça ben Kara Murat.” Uzun uzadıya dillendirdiği

anlatıya müdahale ederek hakikati çarpıtıyor. Bu vesileyle bastırılan duyguların dışa vurulduğunda kırılmalığa evrilişini örtbas ediyor, kalpteki bıçak yarasını törpüleyerek mevzuyu erkekliğin kitabına uydurmaya soyunuyor. Erkekliğin heteroseksit tahakkümünü köpürterek Uğur'un işveli cilveli doğasını kendi zaaflarına payanda kılıyor.

Bekir'in kafası olmuş bir milyon. Kara bürünmüş yolda ilerleyen otobüste uyuyan Bekir, kalp sızısıyla yollara düşmüştür yine. Gözünü açar açmaz Kars'tadır. Demirkubuz'un "sabah ezanını duymayan adamın bir kere olsun insanlıktan nasibini almadığına" dair görüşünü destekleyen sekansta sabah ezanının sesine, köprü altında akıp giden nehrin gümbürtüsüne dalıp giden Bekir'i görüyoruz. Uğur'un evinde, masanın bir ucunda Uğur, öteki ucunda Bekir'i çeken kameranın objektifi duvara asılı iki çerçeveye (**Uğur & Zagor versus Uğur & Bekir**) zumluyor. Bu fotoğrafik imajlarla geçmişin yankısı kulakları sağır ediyor. Böylelikle aynı karede gördüğümüz Bekir ve Uğur'un uzak ihtimalden ibaret aşklarını sabit kareyle dondurmak, hakikatin dayanılmaz ağırlığı altında lime lime olan kalpte bir süveydadır.

Uğur'un hafifmeşrep tavırları geride kalmıştır, O artık bir annedir. Bekir'e neden geldin diye sitem eder durur. Bekir bu siteme binaen şöyle der: "Herkesin inandığı bir şey vardır amına koyduğumun hayatında./ Benimkisi de sensin, ne yapıyım!/ Kapının önünde durup düşündüm./ Dedim./ 'Bekir, bu kapı ahiret kapısı, burası sırat köprüsü, bu sefer de geçersen bi' daha geri dönemezsin./ İyi düşün, dedim. Düşündüm, düşündüm ama olmadı, dönemedim./ Sonra 'Bak oğlum' dedim kendi kendime. Yolu yok çekeceksin, isyan etmenin faydası yok, kaderin böyle. Yol belli, eğ başını, uslu uslu yürü şimdi." Bu sözler karşısında hıçkırığa hıçkırığa ağlarlar. Bekir, aşkı uğruna kendine dönük inşa ettiği "değersizlik" duygusunu, hayatını feda edebileceği, kutsal bir bağlılıkla aşmaya çalışıyor. Lakin bir şeye inanmak mı yahut tutkuyla bağlanmak mı, bu ikilemi faş edebilmek mümkün müdür? Demirkubuz'un Bekir'e söylediği bu tümceler inanmak üstüne bir hattı takip ediyor gibi gözükse de sinik bir zihne sahip olan Bekir ancak ve ancak tutkuyla bağlıdır Uğur'a. İstiraplı tutkunun aşırılıkla teması Bekir'i Uğur'un kölesi yapıyor. Nihayetinde Bekir'i hayata geçiren temel motivasyon inanmaktan ziyade, dizginlenemeyen tutkularıdır. Film, son tahlilde Bekir'in hüznü bol bakışlarıyla, kapı aralığında, ağlayan bebeğini uyutma çalışan Uğur'u izlediği sahneyle bitiyor.

Yönetmen, **Kader**'de kurguladığı hikâyenin sahiciliğiyle, yarattığı güçlü karakterlerle seyirciyi Demirkubuz etkisine açık hale getiriyor. **Masumiyet** (1997) ve **Hayat** (2023) filmlerinde Bekir ve Uğur'la özdeşleşen karakter yapıları birbirine benzer olaylar silsilesinin içine dahil ediliyor.

Demirkubuz'un filmleri arasında kurduğu ilişkisellik bütüncül bir bakışı zorunlu kılıyor. Nasıl ki Dostoyevski romanlarını okuyan bir kafanın içi karakterlerin söylediklerinin uğultusuyla huzursuz oluyorsa Demirkubuz filmlerini seyredenlerin kulakları da bu sesin uğultusuyla sağır oluyor. Bu söylemlerin yanında **C Blok**'tan (1997) **Hayat**'a tüm filmlerini tek sözcükten ibaret adlarla imleyen Demirkubuz, tekillik şemsiyesi altında toplanan tezatları yeni birlikteliklerle kucaklıyor.

Ümit Gündoğdu, "Kader: İmkânsıza Zar Atılır mı?" <https://www.fikirtepedi.com/sinema/kader-imbkansiza-zar-atilir-mi/> (Yayın Tarihi: 7 Eylül 2024).